

IZZIVI IN MOŽNOSTI ZA SODOBNO ZDRAVSTVENO NEGO

Poslanstvo zdravstvene nege

Dogajanja v zdravstvenih sistemih v Evropi in v svetu so v zadnjih desetletjih posegla tudi na področje zdravstvene nege. Nova, k zdravju, krepitvi in varovanju zdravja usmerjena globalna zdravstvena strategija je zdravstveni negi dodelila nekatere ključne naloge, ki pa se brez sprememb znotraj njenega sistema in organizacije ne bodo mogle udejaniti. Zdravstvena nega mora zato dovolj dobro poznati koncept sprememb, da bo lahko reagirala in odločala o pravem času.

Vizija zdravstvene nege in postavljena strategija njenega razvoja sta gonilni sili, ki vodita strokovnjake zdravstvene nege ter jih motivirata v njihovih prizadevanjih za razvoj in neprekinjene potrebne spremembe za doseg večje avtonomije stroke in vrednotenje njenih rezultatov. Razumevanje in doseganje enkratnega poslanstva vodi stroko tako, da prispeva tudi k spremenjeni vlogi njenih nosilcev v širši družbeni skupnosti.

Skupna prizadevanja in delovanje izvajalcev zdravstvene nege v multidisciplinarnih skupinah za solidarnost in enakost pri zdravju morajo prispevati k zmanjšanju razlik v zdravju prebivalcev.

Razvijanje zagovorništva kot integralnega dela poklicne prakse zdravstvene nege in kot aktivne podpore posamezniku, družini in skupnosti omogoča zaščito njihovih pravic in interesov.

Z vidika etičnih odnosov in etične prakse je pomembno spoštovanje človekovega življenja, posameznikove avtonomnosti, enkratnosti in samoopredelitve ter njegovega dostojanstva. Pravičen in individualen pristop je, ob upoštevanju zdravja kot temeljne človekove pravice, zagotovljen s celostno obravnavo in dobrimi odnosi v odprtem vzajemnem delovanju ter vsestranskemu zaupanju vseh sodelujočih.

Pozivi Münchenske deklaracije

Svetovna zdravstvena organizacija – Regionalni urad za Evropo je osvetlil zdravstveno nego in babištvo v luči lastnih prizadevanj in jima ponudilo velike možnosti in izzive, zapisane v Münchenski deklaraciji.

Ključna, razširjena in na novo definirana vloga ter odgovornost nosilk zdravstvene nege in babištva bo uveljavljena in prepoznana v javnem zdravstvu pri krepitvi zdravja za razvoj skupnosti, s čemer bo zagotovljena dostopna, pravična, kakovostna in učinkovita zdravstvena nega ter neprekinjena oskrba spreminjajočih potreb prebivalstva.

Vključevanje in aktivno sodelovanje v razpravah pri oblikovanju zdravstvene politike ter pri sprejemanju pomembnih odločitev o zdravju, kakovosti življenja in blaginje ljudi se bo okrepilo. Pri oblikovanju nacionalnih zdravstvenih programov bodo nosilke stroke enakovredne partnerke, kar bo omogočilo zdravstveni negi enakopraven, edinstven in prepoznaven prispevek.

Skupni izobraževalni programi za izvajalce zdravstvene nege in zdravnike bodo dali priložnost za zagotavljanje kooperativnega in interdisciplinarnega delovanja pri obravnavi zdravja in zdravstvenih problemov posameznikov, družin in lokalnih skupnosti. Tradicionalne miselne ovire pri prepoznavanju vloge obeh zdravstvenih poklicev je potrebno odpraviti in spremeniti.

Podpora izobraževanju izvajalcev zdravstvene nege na višji ravni in pomen nepretrganega strokovnega izpopolnjevanja, usposabljanja in napredovanja do akademske ravni se bodo odražali v razvojni strategiji izvajalcev zdravstvene nege.

Neprekinjena pozornost bo namenjena statusu izvajalcev zdravstvene nege in babištva ter spoštovanju in vrednotenju njihovega prispevka v družbeni skupnosti.

Tudi zdravstvena nega bo, tako kot ostale znanosti v zdravstvu, temeljila na znanstvenih dognanjih in zanesljivih kliničnih izkušnjah.

Direktive Evropske skupnosti kot ogrodje kvalifikacij izvajalcev zdravstvene nege

Direktive Evropske skupnosti, ki opredeljujejo izvajalce zdravstvene nege in babištva, minimalne izobraževalne standarde, priznavanje njenih kvalifikacij, pravico do ustanavljanja in izvajanje storitev zdravstvene nege in babištva glede na pridobljeno strokovno kvalifikacijo, bodo opredelile strokovna področja in prakso v prihodnjih letih.

Pričakovani multikulturni prehodi, prepletanja in povezovanja bodo odprli nov, širši prostor in dodali skupni, že postavljeni platformi, nove profesionalne dimenzije.

Izobraževanje izvajalcev zdravstvene nege

V skladu s splošnimi načeli razvoja človeških virov in izobraževanja za poklice v zdravstvu v Evropski skupnosti bo dana možnost posameznikom, ki bodo v izobraževalnem sistemu dosegali taka znanja in vrli-

ne, ki bodo krepila profesionalno zavest in jim omogočala poln razvoj osebnosti ter enakopraven vstop v družbo razvitih držav.

Sodobni koncept izobraževanja za zdravstveno nego, ki izhaja iz nenehnega razvoja medicinskih in drugih znanosti, iz usmeritev na področju varovanja zdravih ljudi kakor tudi iz človekovih pravic, bo vključil diferencirano ponudbo na vseh izobraževalnih stopnjah. Izobraževalna vertikalna bo dopolnjena, kakovost dodiplomskega izobraževanja se bo dvignila in omogočila podiplomsko izobraževanje ter doseg najvišje stopnje izobrazbe v lastni stroki.

Nove tehnološke in civilizacijske zahteve postavljajo tudi pred zdravstveno nego vseživljenjsko izobraževanje in usposabljanje za obvladovanje zdravstvenih potreb ljudi v sedanjosti in prihodnosti. Izvajanje dejavnosti zdravstvene nege narekuje njenim izvajalcem za nove razmere izpolnjevanje vloge dobrega strokovnjaka, ki obvlada večino vodenja, komunikacije, upravljanja in odločanja ter mu daje ustrezne pristojnosti in vrednotenja.

Usmeritev sistema zdravstvenega varstva k preventivnim zdravstvenim programom za krepitev zdravlja in preprečevanje bolezni, bo omogočila izvajalcem zdravstvene nege zdravstveno-vzgojno delovanje v multidisciplinarnih in medresorskih procesih. S tem bo ljudem v različnih življenjskih ciklikih omogočen dostop do primernih informacij, ki jim bodo dajale možnost za oblikovanje zdravih življenjskih vzorcev.

Različna znanja strokovnjakov zdravstvene nege bodo na vseh ravneh podprta z ustreznimi podatki in usmerjena tako v kratkoročne realizacije kot tudi dolgoročne učinkovitosti.

Raziskovalno delo v zdravstveni negi

Zdravstvena nega se je razvila v pomembno zdravstveno disciplino, ki temelji na lastnih in samostojnih raziskovalnih dosežkih in prispevkih v multidisciplinarnih raziskavah.

Število raziskav na področju stroke narašča. Raziskovalno delo bo tudi v prihodnje vplivalo na razvoj stroke, izsledki in ugotovitve pa na delo v praksi, kar bo v pomoč pri oblikovanju visokih standardov zdravstvene nege.

Pomembno je, da bo zdravstvena nega prepoznala aktualna raziskovalna področja in pripravila prednostne naloge raziskovalnega dela glede postavljene razvojne usmeritve zdravstvene dejavnosti in strategije razvoja stroke.

Raziskovalno delo bo temeljilo na zavedanju o krepitvi raziskovanja in koristni uporabnosti raziskovalnih rezultatov v stvarnem vsakodnevnem delu.

Vključevanje v zdravstveno politiko

V eri »zdravlja za vse« je bistven element nove vloge nosilk zdravstvene nege sodelovanje in aktivno vključevanje v nacionalno zdravstveno politiko ob upoštevanju zunanjih in notranjih dejavnikov. Kot ključni strokovnjaki prispevajo k ravnotežju pri zagotavljanju zdravstvenega varstva v celotnem spektru zdravstvenih storitev.

Z dobro informacijo o političnih, ekonomskih in socialnih procesih bodo omogočena hitra povezovanja in ukrepanja z ustreznimi sistemi moči.

Neprekinjena prisotnost v lokalnih skupnostih bo pomembno vplivala na moč v zdravstveni politiki. Prisluhni skupnosti in se hitro ter ustrezno odzvati pomeni povečan vpliv in moč na lokalni ravni in posledično v širši skupnosti.

Možnost vključevanja in sodelovanja izvajalcev zdravstvene nege v oblikovanje zdravstvene politike in možnost prispevanja pri soodločanju se bo povečalo z zakonsko opredelitvijo. Glavni namen bo zagotoviti prepoznaven prispevek zdravstvene nege in njenih izvajalcev v razvoju politike zdravstvenega varstva. To se bo odražalo v prizadevanju za zadovoljevanje potreb prebivalcev, ki so odvisni tudi od zdravstvene nege v času zdravlja in v času ko je njihovo zdravje prizadeto.

Zdravstvena nega bo pridobila avtoriteto in soglasje družbe za izvajanje svoje funkcije v celoti.

Zdravstvena nega danes in jutri

Učinkovitost zdravstvenega sistema je odvisna od enakovrednega prispevka vseh zdravstvenih strokovnjakov in njihovih institucij, ki vodijo svojo stroko pripadno in odgovorno ter tako kot od njih pričakuje bolnik in prebivalstvo. To ne sme biti sinonim za tradicionalen, elitističen profesionalizem, ampak profesionalizem, ki poudarja nov model, ki temelji na partnerstvu s prebivalstvom.

Prihodnost zdravstvene nege je odvisna od moči, ki jo bo znala kot številčna in homogena stroka predstaviti ožji in širši skupnosti. Prepoznavnost bo dosegla z neprekinjeno krepitvijo razvoja in učinkovitim delovanjem v integriranem sistemu zdravstvenega varstva.

Darja Cibic, viš. med. ses., univ. dipl. org.,
Ministrstvo za zdravje R Slovenije